

Dealing with the apparent contradictions in the Gm

רא"ש מסכת בבא קמא פרק ו' סימן יא
יא השולח את הבעירה ביד חש"ו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים. פליגי בגמרא ר"ל משמיה דחזקיה ורבי יוחנן. ר"ל אמר מסר לו שלהבת חייב. ורבי יוחנן אמר פטור עד דמסר ליה גוזא [דף ס ע"א] וסילתא ושרגא. לעיל בפרק קמא פירשתי דהלכתא כר"ל. *ת"ר המלבה ולבתו הרוח אם יש בליבו כדי ללבות חייב. והוא שאין ברוח כדי ללבות דאי יש ברוח כדי ללבות אפילו יש בליבו כדי ללבות פטור דמאי קעביד בלאו איהו נמי תתלבה ותזיק. ואם אין בליבו כדי ללבות וגם לא ברוח כדי ללבות ונצטרפו יחד וליבו פטור. ולא אמרינן [אף על פי] שסייעו הרוח בעשיית האש הוי כאילו הוא עשהו לבדו מידי דהוה אזורה ורוח מסייעתו דחשבי ליה כאילו עשה המלאכה לבדו. דהתם מלאכת מחשבת אסרה תורה אף על פי דלא הוי אלא גרמא בעלמא בהכי חייבה תורה כיון דמלאכה זו עיקר עשייתה ע"י רוח. אבל הכא גרמא בעלמא וגרמא בנזקין פטור:

תוספות מסכת שבת דף מז עמוד ב
מפני שמקרב את כבוי - פירוש דגזרינן ע"ש אטו שבת ובשבת יכול לבא לידי כיבוי אם יגביה הכלי בשעת נפילת הניצוצות ואם תאמר מאי שנא שריית דיו וסממנים ופריסת מצודה דשרינן בפ"ק (דף יז:): עם השמש והכא אסרינן מע"ש שלא יבא לעשות בשבת ותירץ הרב פור"ת דהתם ליכא למיחש שמא יעשה כן בשבת דהא אב מלאכה הן אבל הכא איכא למיחש דלא דמי איסור כל כך במה שמניח כלי תחת הניצוצות ואיכא למיחש שמא יבא לידי כיבוי שיתחיל ליתן המים קודם נפילת הניצוצות וקודם גמר הנתינה יפלו ומכבה בידיים או שיגביה הכלי עם המים כנגד הניצוצות כדפרישית ואף על גב דבאותו כיבוי אין בו חיוב חטאת לר' שמעון דמלאכה שאינה צריכה לגופה היא החמירו אטו כיבוי דחיוב חטאת ואף על גב דהוי גזירה לגזירה קים להו לרבנן דהכא שייך למגזר טפי ורש"י דפי' דהוה מכבה ממש לאו דוקא אלא כלומר שיוכל לבא לידי כיבוי ור"ת גריס כפירוש ר"ח מפני שמקרב כיבוי דהתם הוא דשרי לעשות מחיצה מכלים שיש בתוכן מים שאינו מכבה כלום עד שיתבקעו הכלים אבל הכא אין הפסק בין מים לניצוצות ומיד נכבות כשנופלות בכלי והוי כמחיצת מים דאסירא כגון מחיצת שלג וברד וקשה לפירושו דבירושלמי מוקי מתני' כר' יוסי אבל לרבנן אפי' מחיצות של מים מותר ובפ' כל כתבי (לקמן קכ:): נמי שרו רבנן דר' יוסי בטלית שאחז בו האור מצד אחד ליתן עליו מים מצד אחר ואם כבתה ונראה דלפי הש"ס שלנו יש לחלק דבמחיצה של מים אף על גב דאין דבר מפסיק מ"מ שרי שאין האש נופלת לתוך המים להדיא כי הכא שהמים תחת הניצוצות ומקרב כיבוי טפי ועוד דאיכא למימר דהש"ס שלנו אוסר במחיצות של מים לרבנן ומשום הכי מוקי מתניתין כרבנן ופליג אירושלמי ולא דמי לטלית שאחז בו האור מצד אחד שאינו אלא שלא תתפשט האור ומה שרגילים לתת מים בזכוכית שקורין לאמפ"א ונותנין עליה שמן בע"ש אין זה קרוי קירוב כיבוי דכיון שאין מתכוין לכיבוי כלל אלא להגביה את השמן לא שייך למגזר מידי שמא יעשה בשבת ושרי אפי' לר' יוסי וכ"ש לרבנן דאל"כ אפי' בלא מים אסור שהניצוצות נופלות בשמן ועוד איכא למימר דתלמוד שלנו אסר מחיצה של מים לרבנן ומש"ה מוקי מתני' כר' יוסי ופליג אירושלמי ול"ד לטלית שאחז בו האור מצד אחד שאינו אלא שלא תתפשט האור [ת"י].

שלטי הגיבורים שבת מה. בדפי הרי"ף אות ב
...מ"מ נראה דודאי כל גרם כיבוי דשרינן הוא בענין שאינו מכוין לכבות אלא הוא עושה שום דבר לחצוץ
בפני הדליקה וע"י כך בא הכיבוי... שאין תכוין לכבות אלא להגין... שפי דמי דלא הוי אלא גרם כיבוי
בלא מתכוין דאי מכוין לכך אפילו על ידי גרם אסור... ומיהו כשאינו מכוין לכך אע"פ דהוי פסיק רישישה
שרי על ידי גרם... מ"מ שרי כיון שאינו אלא גרם ואינו מכוין לכך.

Water Mill Grinding Flour:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רנב סעיף ה
...ומותר לתת חטים לתוך רחיים של מים, סמוך לחשיכה. הגה: ולא חיישינן להשמעת קול, שיאמרו
רחיים של פלוני טוחנות בשבת. ויש אוסרים ברחיים ובכל מקום שיש לחוש להשמעת קול (טור ותוספות
והרא"ש פ"ק דשבת, וסמ"ג וסמ"ק וסה"ת והגה"מ פ"ו ותשובת מהרי"ו סימן ק"ל ואגור) והכי נהוג
לכתחלה, מיהו במקום פסידא יש להקל כמו שנתבאר לעיל סוף סימן רמ"ד. ומותר להעמיד כלי משקולת
שקורין זייגע"ר מערב שבת, אף על פי שמשמיע קול להודיע השעות בשבת, כי הכל יודעים שדרכן
להעמידו מאתמול (טור, ועיין לקמן סימן של"ח).
מגן אברהם סימן רנב ס"ק כ
להשמעת קול - ואיכא זילותא דשבת ואם הרחיים של עכו"ם פשיטא דשרי ליתן לתוכה מבע"י ואם
הישראל נותן לעכו"ם החטים מע"ש אפי' העכו"ם טוחנן בשבת שרי כמ"ש ס"ב ובלבד שלא יעמוד
הישראל אצלו דאז מיחזי כשלוחו וכמ"ש ס"ס ש"ז אבל אם השע' צריכה לכך כגון סמוך לפסח רשאי
הישראל לשמור הרחיים שלא יתחמץ דהא שבות דשבות היא אפי' נותן הישראל להרחיים בשבת ליכא
חיוב חטאת עד שיטחון ברחיים של יד וכ"מ בתוס' דף י"ח ד"ה ולימא מר כו' דטעמא דב"ש דגזרינן כו' וק'
דמ"מ קשה לימא גבי רחיים נמי משום גזירה אלא ע"כ אפי' נתנו בשבת ליכא חיוב חטאת וכ"כ הסמ"ג
וסמ"ק בהדיא (וע' בתוס' ספ"ק דע"א מיהו ממ"ש ס"י שט"ז גבי מצוד' בשם התוס' משמע דחייב חטאת
בדבר דאתי ממילא וכ"פ התוס' במנחות דף נ"ו דומיא דמדביק פת בתנור ונאפה) וכ"מ בפ"ח ברמב"ם
א"כ כשאומר לעכו"ם ה"ל שבות דשבות דשרי במקום מצוה כמ"ש ס"י ש"ז ס"ה וכ"ש היכא דלא א"ל כלל
רק יושב ומשמר ועססי' ש"ז:

שו"ת הר צבי אורח חיים א סימן קלב

הנה לכאורה זה תלוי במחלוקת המגן אברהם והאהעו"ז שנחלקו בדין טחינה ברחיים של מים אי הוי
מלאכה דאורייתא. דהמג"א (בסימן רנב סק"כ) אומר דאין זה מלאכת טחינה, דמדאורייתא אין זה אלא

גרם טחינה. אבל אבן העוזר (סימן שכח) חולק על המג"א ואומר דבשבת הכל תלוי במלאכת מחשבת וכענין שאמרו בגמרא במלאכת זורה דהרוח מסייעתו, ובאמת לשאר דינים חוץ משבת אין זה אלא גרמא בעלמא ורק לגבי שבת מכיון דנעשית מחשבתו חייב, ואומר אהעו"ז דמזה ראייה גם לענין טחינה ברחים של מים בשבת, דאף שעצם הטחינה נעשית ע"י המים שהן הן הטוחנים, אעפ"כ מן התורה אסור ליתן החטין לתוך הרחים של מים וחייב על זה, דלא כהמג"א שכתב דאין זה אלא איסור דרבנן, דז"א דלכו"ע חייב מדאורייתא כטוחן ממש מידי דהוי אזורה ורוח מסייעתו, עכתו"ד.

